

gyermekirodalmi lap
2022. október

NAPSUGÁR

FORRADALOM ÉS ROVATOSÍTÁS

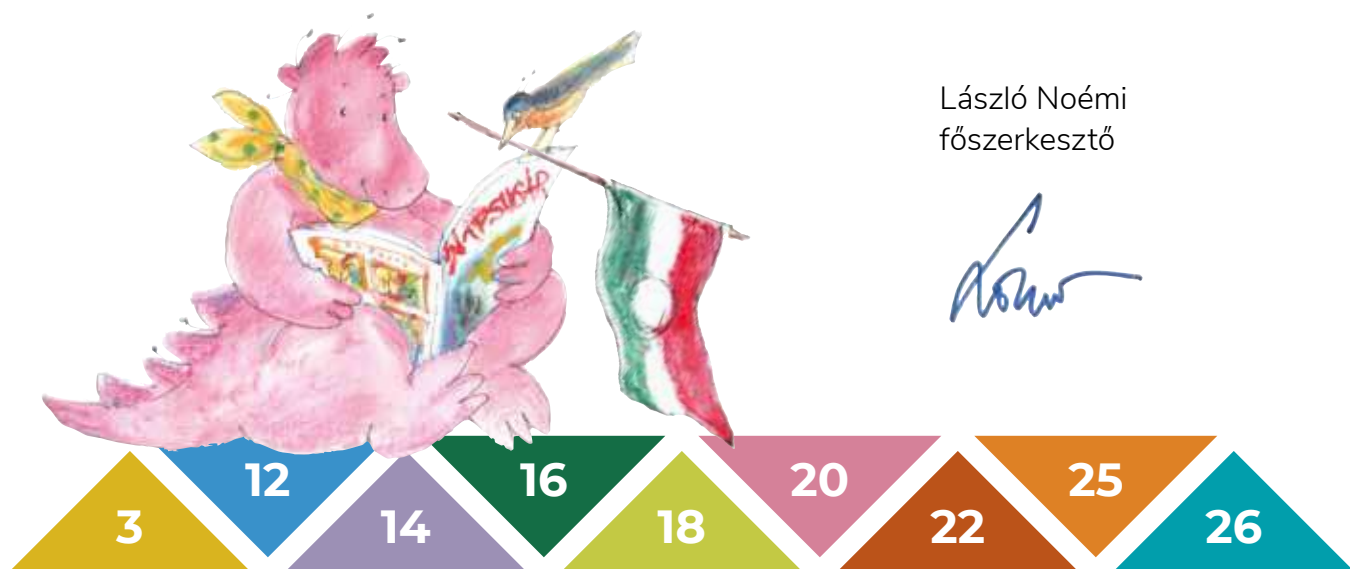
Októberben forr a bor, még ha nem is fadongájú taposókádban préselik a szőlőt. Abból nekünk a must jut! Vervörös színén elmerengve eszünkbe juthatnak az 1848–49-es szabadságharcban életüket vesztett aradi vértanúk, vagy az 1956-os forradalom utcai harcaiba keveredett gyerekek. Harang ha zúg, ne feledjük, hogy hó végén üljük a reformáció ünnepét!

A Napsugár lapjain világnapot ünneplünk, színházi gyermeknapi mesepályázat nyertes darabjait olvassuk, rejtélyes tanösvényre bukkanunk. Kószabószával Izraelbe utazunk, új rovatban épített örökségünk erdélyi kincseit csodáljuk.

Ismerkedünk a csernátoni Haszmann Pál Múzeum tárgyi gyűjteményével, Kis-kópé Unipan Helgát hívja vendégül, Maszat Művész Murádin Lovász Noémivel szövetkezik, Zsigmond Emese anyanyelvünk titkait tárja fel.

Sportolunk, sakkozunk, találgatunk, majd rejtvényt fejtünk és nevetgélünk. Legyen jó évek mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátotokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVI. évfolyam 732. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

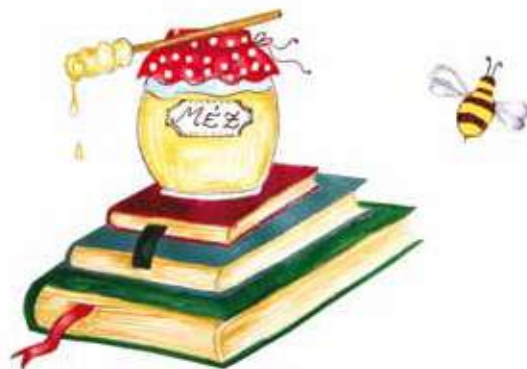
TÁMOGATÓINK:

ÁRA 8 LEJ

MORGÓ ÉS A VILÁGNAPOK

Volt egyszer egy Morgó, és volt egy nagy halom hordóba elraktározott méz. Morgó, a medve – mert ő nem pusztán maci volt, hanem maga a medve, főleg, ha mézre gondolt – szóval ez a medve arra készült, hogy meglátogassa a legjobb barátját. Gondolta, elmegy Korgóhoz, a nagy, csontos testű és kopottas-fekete tollas varjúhoz, visz neki némi mézet. Már rég nem látta a csőrét, és minden rég nem látott barátjának szeretett minél több mézet vinni. Ha nem is szereti annyira a mézet ez a Korgó, legalább megkérdezheti tőle Morgó, mi a helyzet mostanában az erdő fölötti éggel. Vagy kérdezhet bármi mást, ami talán jobban érdekli. Készülődött, tett-vett, keresgélt a hordók között. Ahogy sertepertélt, belépett Dorgó, a nyúl. Szemügyre vette a terepet, becsukta a félig telt mézes hordót, elővett két mézes köcsögöt, feltörölt két nagy mézcseppet az asztalról és a székről, majd leült az asztal mellé, épp az asztalfőre.

– Morgó, azt mondod, ezt a nagy bögre mézet Korgónak szánod? – mutatott a majdnem színültig tele hordóra. – Hát te nem tudod, mi a helyzet? Mondjuk ki, hogy tulajdonképpen én sem tudhatom! Én is csak olvastam az Erdő Nagy Enciklopédiájában, hogy a varjak nem esznek mézet. Volna még egy hozzáfűznivalóm: a varjak madarak, vagyis repülnek. Ez azt jelenti, hogy nem esznek mézet.

– Majd megkenünk vele valamit, amit Korgó szeret! Én mindenképp menni akarok – mondta Morgó. – Én tudom, hogy a méz finom! Megkóstoltam és éreztem! Ha éreztem, hogy finom, akkor finom, és kész.

És Morgó szertartásosan nyalt a mézből.

Már indult volna kifelé a barlangból, hogy otthagyja Dorgót, nekivágjon a nagy erdőnek, és felkeresse Korgót, de visszapillantott, mert Dorgónak hozzáfűznivalója támadt:

– Ahhoz, hogy Korgóhoz eljussunk, ismerünk kell az utat. Ahhoz, hogy az utat ismerjük, térképre van szükség! A fejünkben kellene hogy legyen egy képzeletbeli térkép. Enélkül elindulni nem csak felelőtlenység, de az előírásokkal is ellenkezik!

– Miféle előírásokkal? – kérdezte álmos szemmel Morgó.

– Olvastam róluk egy könyvben.

– Én is olvastam ilyeneket. De most Korgóhoz megyünk. Mézet viszünk neki. A mézhez pedig nem kell előírás. Kiválogattam a legjobb mézet a mézek közül. Ma egész nap ezzel foglalkoztam. Ráadásul ma van a világnapom!

– Hogyhogy? Ezt milyen könyvből szedted? – kérdezte bamba arccal Dorgó.

– Hát úgy, hogy világnapod van neked is. Világnapunk van. Ma van az állatok világnapja! Ezt meg kell ünnepelni! Van, aki inna rá. Szerintem sokkal jobb lesz mézet majszozni. Remélem, a méznek is lesz világnapja. Én minden világnapot mézzel ünnepelnék. Ezt feltétlenül mézzel!

– Hát jól van, Morgó, induljunk, ha akarod. De hozzáfűznivalóm van: ez ellenkezik az előírásokkal.

Dorgó füle lelapult, lábával dobolt egy kicsit, aztán Morgó után ment. Nem tudták, merre induljanak, Morgó mégis magabiztosan ment a fák között. Úgy ment, mintha naponta arra járna, mintha csak munkába, vagy mézet enni menne. Mentek Korgóhoz, az erdőben, amely fölött Korgó repülni szokott, és Morgó

arra gondolt, mire gondolna ott fenn röptében Korgó. Vagy arra, hogy mit mesélne?

Ahogy ezen gondolkodott, Dorgónak hozzáfűznivalója támadt. Pedig Morgó semmit sem mondott.

– Itt vagyunk, az erdőben. Annyit tudunk, hogy egyik fa a másik fa mellett áll. Nincs térképünk! A kezünkben sincs, a fejünkben sincs. A fülem is lelapult! Ez csak egyet jelenthet: eltévedtünk!

De alighogy kimondta, meglátták Korgót, aki épp feléjük repült. Valahogyan mégis eltaláltak a fához, ahol a madár lakott.

Beszélgettek. Pontosabban Dorgó rendet rakott, Morgó pedig majszolt kicsit a mézből, amíg Korgó beszélt. Mert szokott mondani mindenfélét Korgó, és bizonyos dolgokat Morgó nem értett, például, hogy miért is olyan fontosak egyes fák Korgónak, mikor egyiknek az odújában sincs méz, meg hogy miért is kell a szélről annyit beszélni. Ezen Korgó csak nevetni szokott.

– Hiszen, te Morgó – mondja –, ez sokkal fontosabb annál, hogy mennyire csípnek a darazsak, vagy hogy hányszor rajzanak ki a méhek, miközben te mézet nyalsz.

Ahogyan Korgó nagyjából csak véletlenül eszik mézet, egészen különös alkalmakkor,

például, ha látogatója akad, úgy Morgó is csak álmában röpül az erdő fölött. A medve mégis figyelmesen hallgatja Korgót, ahogyan az erdőrepülésről beszél. A varjú így nevezi az erdő fölötti szárnyalást.

Morgó a nagy beszélgetésben, az összes illemszabályra és előírásra fittyet hányva szépen benyalta az összes mézet, amit ajándékba hozott. Korgó amúgy is csak a csőrét káfogtatta, ahányszor a mézes hordó közelébe került. Így aztán álomszépére sikerült a látogatás. Morgónak biztosan, Korgó pedig örült, hogy végre valaki meglátogatta. A világnapi méz ott illatozott Korgónál, még ha rövid időre is. A méz elfogyott, közben jót beszélgettek. Például az erdő légi térképéről, még ha ez Morgót annyira nem is érdekelte.

Morgó mancsa megállt egy pillanatra, mielőtt az utolsó falat mézet benyalta volna, mert Dorgónak hozzáfűznivalója támadt:

– Bár a mézet mind benyaltad, mégis együtt ünnepeltük az állatok világnapját, s bár minket, varjakat meg nyulakat nem érdekel a méz, ez a nap egyáltalán nem volt rossz, akár állatok világnapjának, akár méznapnak nevezzük. Előírásoktól függetlenül is kellenek a világnapok!

SIMON ESZTER NÓRA rajzai

❖ SZÍNHÁZI MESEPÁLYÁZAT DÍJNYERTES MESÉI

Alább a Kolozsvári Állami Magyar Színház Gyermeknapi Meseíró Pályázatának első három meséjét olvashatjátok.

A dobogós történetek között elcsatangoltak a mesefigurák.
Keresd meg, ki melyik meséhez tartozik!

ÁLDÁS ÉS ÁTOK

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer két angyal fiútestvér. Nagylelkűségnek és Irigységnek hívták őket. Fenn a mennyben nőttek fel. Amikor betöltötték a tizennyolcat, apjuk és anyjuk útra bocsátotta őket. Nagylelkűség és Irigység együtt járta a világot. Egyikük azért vándorolt, hogy megszánja, bátorítsa az embereket, a másik, hogy fosztogassa, büntesse őket.

Aztán egy napon, amikor Nagylelkűség meglátta, hogy Irigység éppen kifoszt egy szegény embert, rászólt kedvesen:

– Drága testvérkém, kérlek, hagyd békén azt a szegény embert, ne fosztogasd!

– Ugyan miért ne? – kérdezte Irigység.

– Hogyhogy miért? Mire tanítottak otthon?

– Azt csinállok, amit akarok! – mondta Irigység, azzal meglökte a testvérét.

– Kérlek, ne verekedj! Beszéljük meg!

– Rendben.

Három napig vitáztak, nem tudtak megegyezni. Aztán így szólt Irigység:

– Csatával rendezzük a dolgot!

– Ne csatázzunk! – kiabált Nagylelkűség.

– Márpedig fogunk! Tizenkét órákor legyél a hegytetőn! – erőltette a dolgot Irigység.

Szegény Nagylelkűségnek csatáznia kellett szeretett testvérével.

Délben a két testvér ott állt a hegytetőn. Csatakezdés előtt Nagylelkűség így szólt:

– Irigység, hagyjuk ezt a csatát!

– Egy feltétellel – szólt Irigység. – Ha valamelyikünk uralkodó lesz.

– Hát azt meg hogyan? – kérdezte Nagylelkűség.

– Mérjük össze erőnket és okosságunkat, aszerint válasszuk az uralkodót – válaszolta Irigység.

– Mi lenne, ha a nép választana?

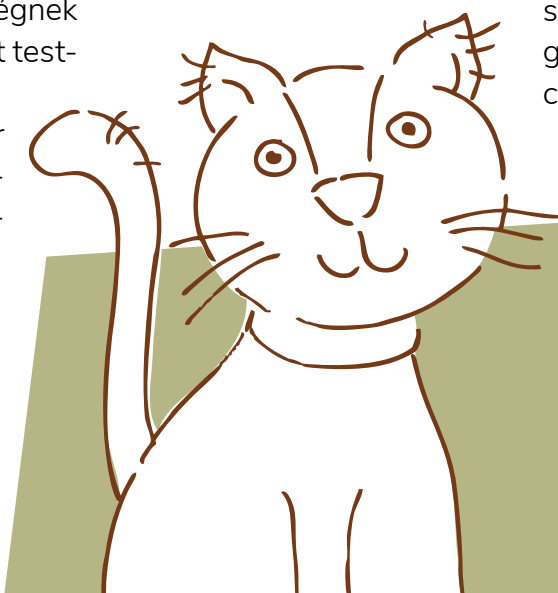
– Nem! – mondta Irigység, mert tudta, hogy a nép nem kedveli őt.

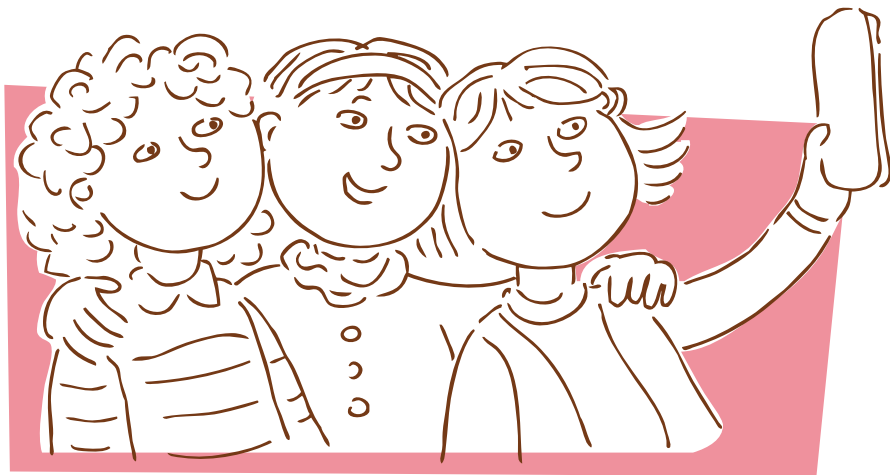
– Rendben. De ha csak szólánánk a városلاكóknak? – kérdezett újra Nagylelkűség.

– Jól van, szóljunk, mert tudniuk kell, hogy uralkodójuk lesz – egyezett bele Irigység.

Amikor az emberek megtudták, hogy végre királyuk lesz, megörültek és bíztak benne, hogy az angyaltestvérek jól döntenek. Sajnos máig sem tudni, ki lett az uralkodó. A testvérek nem tudtak megegyezni, melyikük méltó a feladatra. Végül a lakosság döntött, hogy mindenki azt választja, amelyiket akarja, annak függvényében, hogy ki milyen szeretne lenni. Ezért létezik jó és rossz ember. Az irigység tulajdonképpen ÁTOK, mert csak magadnak ártasz vele, ezzel ellentétben a nagylelkűség

szébbé teszi életedet, valóságos ÁLDÁS. Ezért azt tanácsolom neked, hogy ne légy irigy, inkább nagylelkű.

Nem is tudom, hol kezdjem. Talán ott, hogy kóbor kiscica voltam. Nincsenek szüleim. Ami-

kor megszülettem, veszélyben voltak. Nem akarták, hogy bajom essen. Otthagytak a legjobb barátjuknál, Bodri kutyánál. Bodritól kaptam a nevem, a szüleimnek arra sem volt idejük, hogy nevet adjanak nekem. Menekülniük kellett, nehogy megtaláljanak az üldözőik. Nem tudtam, kik, mik, miért üldözik őket. Elsírtam az összes könnyem a szüleim miatt. Amikor rájuk gondoltam, elszomorodtam, de már nem volt erőm sírni. Megfogadtam Bodrinak, hogy erős leszek, nem sírok többet. Félt, hogy megbetegszem a sok sírástól.

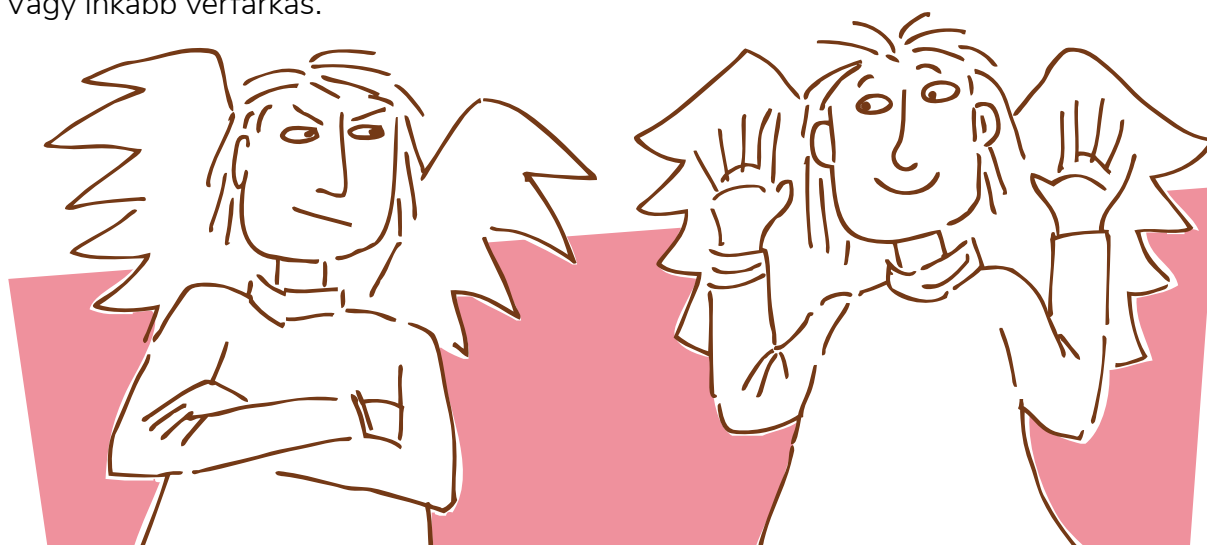
Bodri minden idejét velem töltötte. Etetett, itatott, ameddig kicsi voltam. Aztán később megtanított egérre vadászni, megvédeni magam a veszélytől, és sokszor kimentünk a közeli tóhoz halat fogni. A nap végén visszamentünk az utcasarokra, ahová Bodri néhány rongyot összehordott. Ott aludtunk. Bodri szeretett, sajátjaként nevelt. Én is szerettem őt. Ő volt a legjobb barátom.

Így ment ez sokáig, míg egy nap eljöttek azok, akik a szüleimért is eljöttek. Ők voltak hát a veszély, amely szüleimet fenyegette. Rám találtak. Csattogó, hegyes fogak, vöröses, nagy szemek, hatalmas mancsok, izmos lábak, dühtől kipirult arcok. Három hatalmas eb. Vagy inkább vérfarkas.

Bodri kiáltott, hogy fussak, de lábam kővé dermedt, szemem az óriási farkasokra bámult. Ekkor Bodri fogát éreztem a nyakamon, ahogy gyengéden megfogott, és kihajított a három farkas közül. Én csak futottam és futottam. Nem tudtam, hová. Nem tudtam, mennyi idő telt el. Bodri jött sántán, elkéült szemmel, sebesen, szájában egy kis dobozzal és benne rongyokkal. Bebugyolált, jó szorosan, még nyávogni sem bírtam közben. Nagyon félttem, és nagyon sajnáltam őt. Bodri elvitt egy ház küszöbére, és letett oda. Hozzám bújtt, mukanni sem tudott. Aztán elment, vissza-visszanézett, de otthagytott. Megjött a hangom, ordítottam. A mancsom beleakadt a rongyokba, nem futhattam Bodri után. Az ajtón kijött egy fiatal lány, és örömezőve berohant velem a szobájába. Kétségbeesetten néztem Bodri után, de már nem láttam őt.

Az új gazdám, Melinda, Füstinek nevezett el. Nekem jobban tetszett a Bodritól kapott nevem. Nagyon sajnálom, sosem fogom elfelejteni őt.

NAGY SZÓFIA,
Magyardécse

MINDEN ROSSZBAN VAN VALAMI JÓ

Lili, Andi és Szandra hatodik osztályos tanulók, a 12. kerületben laknak. Délután, amikor az iskolának vége, lemennek a közeli parkba.

A mai nap is úgy kezdődött, mint a többi, mégis különleges. Lili szelfit készített magáról, hogy instagram storyban posztolhassa, amikor észrevette, hogy egy labrador a képbe bújt. Játszottak vele. Épp labdáztak, amikor kétségbeesett hang hallatszott. Idős néni közeledett. A kutya rögtön odaszaladt hozzá.

A gyerekek megnyugtatták a nénit, elmondták neki, hogy a kutya biztonságban van, és megkérdezték, hogy hívják a nénit és a kutyáját.

– Én Vera néni vagyok, ő pedig Totó. Titeket hogy hívnak?

– Engem Lilinek hívnak, ő itt Andi, ő pedig Szandra.

A gyerekek hamar megbarátkoztak Vera nénival, aki nemrég költözött a kerületbe. A gyerekek felajánlották, hogy megmutatják neki a környéket. Vera néni örült, hogy barátokra talált. Esteledett már, a gyerekek hazakísérték Vera nénit és Totót. Totó mindenkit kedvelt, de Lilivel úgy viselkedett, mintha régóta ismernék egymást. Csak neki fogadott szót, és ennivalót is csak tőle fogadott el.

Megérkeztek Vera nénihez. Megmutatta nekik a házat, és limonádéval kínálta őket. A lányok megköszönték, és megegyeztek, hogy másnap újra találkoznak a parkban.

De másnap a lányok hiába mentek el a megbeszélt helyre, nem volt ott Vera néni, sem Totó. Kis ideig vártak, aztán hazamentek.

Másnap aggódtak, hogy mi történhetett, így elmentek Vera nénihez. Csöngettek, senki nem válaszolt. De aztán Totó előbújt éhesen, szomjasan, lógó nyelvvel. Rögtön tudták, hogy baj van. Átugrottak a kerítésen, bementek a házba. Vera néni betegen feküdt. Tüdő-

gyulladásos lett. A lányok azonnal mentőt hívtak, Lili ellátta Totót. Vera nénit pár napig a kórházban tartották. Lili minden nap meglátogatta Totót, aki egyre szomorúbb volt, hiányzott a gazdája, és Lili is keveset maradhatott vele. Egy idő után Totó már enni sem akart. Lili megijedt, nem tudta, mitévő legyen, fogta a kutyát és elvitte magához, ahol mintha kicseréltek volna, Totó újra felhőtlenül játszott. Mindenki megkedvelte. Együtt aludtak, keltek, mindent együtt csináltak.

Időközben rosszabbodott Vera néni állapota. Magához hívatta Lilit és szüleit, beszélni szeretett volna velük Totóról, az egyetlen családtagjáról. Lili és szülei elmentek hozzá, megnyugtatták, hogy Totó jól van, beilleszkedett a családba. Jól bánnak vele. Azt is megígérték, hogy mindig vigyázni fognak rá.

Másnap csörgött a telefon. A kórházi ápolónő volt az. Szomorú hírt közölt: Vera néni szíve leállt. Nagyon elkeseredtek Liliék. De a dolog jó oldalát nézték. Ha nem ismerik meg Vera nénit, nem volna velük Totó.

Azóta ígéretükhöz híven élnek mindennapjaikat. Totó nap mint nap mosolyt csal az arcukra, Vera néni emléke pedig mindig szívükben marad.

„Minden rosszban van valami jó!” – üzeni Lili és családja.

SZÉKELY JÁZMIN-BIANKA,
Magyardécse

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

ERDEI MENYEGZŐ

Férjhez megy a róka lánya,
megkérte a barnakánya,
bár az apja nemet mondott,
nem jelentett neki gondot.

Megszerette, hajtogatja,
a szerelem titkos csapda,
nem is esett nehezére,
lecsapott a lány kezére.

Én a földön, te az égen,
hol lakunk majd, csak úgy kérdem,
s a gyerekek nemsokára,
hol járnak majd iskolába?

De a kánya makacs madár,
szerelemben nincsen határ,
minden fránya kánya vágya,
őt csípje a róka lánya.

Csak a végén meg ne bánja!

TÓTH ÁGNES versei

RÓKA KOMA

Sötét borul az erdőre,
szűk ösvényen megy egy dőre,
köszvényes, vén, ravasz róka,
ferde szemmel néz a Holdra.
Vadászna, de csak téblábol,
fél a saját árnyékától.

BORDÓ VERS

Pince mélyén öreg hordó,
benne otellóbor, bordó,
sötétvörös, vígan csorgó.
Jön a gazda, orra lógó,
gyomra korgó, kedve morgó,
kóstolgatja – ez a bor jó,
búbánatot rögvest oldó.

CSEH KATALIN

ŐSZI ÉNEK

Csupa barna, rozsdabarna,
csupa megfáradt levél,
ösvényre hull, az avarba,
és ott nyugalmat remél.

Csupa sárga, okkersárga,
csupa mélázó lapi,
álmát lelkesülten várja,
szél sóhaját hallani...

Csupa színes, tarkabarka,
csupa harsány kavalkád,
csöndselem-függöny takarja
ködpalota ablakát.

BERTÓTI JOHANNA

SZÜRET

Leszek a Nap hős csősze!
Ügyelem, a szőlőre
mosolyogjon ügyesen.
Kóstolok a szüreten.
Megérte a türelem!
Szőlőillat orromban,
a kerten fénykorona,
s mintha a nap mosolya
ragyogna a gyomromban.
(Mi nem maradt üresen.)

SZABÓ RÓBERT CSABA

AZ ÉJFÉLI TANÖSVÉNY

2. rész

Ferilaci tegnap azt mondta, napok óta senki sem járt a tanösvényen. Ezt hogy mondhatta el, ha egyszer bükkfa? Nektek milyen ötletek voltak? Micsoda?! Hogy a bicskámmal karcoljam bele a kérdéseimet a kérgébe, és alatta majd megjelenik a válasz?! Szép, mondhatom. Képzeljétek magotokat a helyébe! Megvan? Köszönöm, nincs több kérdésem. Ferilacival a világ legtermészetesebb módján kommunikálunk. Persze, nem filozófiai eszmefuttatásokra kell gondolni, bár... Na, elmondom szépen sorban.

Reggel első utam az erdőbe visz. A tanösvény bejárata nincs messze a kórháztól. Kis cserjésen visz át az út, aztán emelkedő, de előtte jobbra és balra ágazik az ösvény. Hogy

melyiket válaszd? Azt még nem árulhatom el, mert ha a rosszat választod, arra még... nos, hidd el, nem vagy felkészülve. Szóval az emelkedőn a megfelelő elágazást választom, átkelek egy kis fahídon (ami nem létezik, csak megtévesztésként írtam ide), és máris ott áll Ferilaci. Nem lépek rögtön mellé, megállok tisztas távolságra tőle. A törzse körüli avart vizsgálom. Előző nap szépen elegyengettem, most bármilyen változás jel és üzenet. Például, ha erre járt egy szarvas, látszanak a nyomai. De ez persze még nem elég, Ferilaci lepotyintant hozzá egy gallyat, egy bükkmakkot, valamit. Csak össze kell olvasni a nyomokat, és máris megtudom, honnan és hová tartott a szarvas.

LÁSZLÓ NOÉMI
BÚJÓCSKA

Égiháború,
úszó vattaköd,
fönt és lent között
sodródó levél,
emlékrengeteg,
fúló fellegek,
égiháború,
búvó holdkaréj.

Ferilaci legutóbb azt mondta, rettenetesen hiányzik neki a vajas-lekváros kenyér. Hecserli, ha lehet. Ehhez a következő nyom-összetevők kellene: madárkaki, híg, ha lehet, hecserli, szép piros bogyó, pont a híg guanó közepében. Szóval, jól elbeszélgettünk.

Na, ez volt tegnap.

Ma pedig szörnyű dolog történt.

Ferilaci nem volt a helyén!

Izgatottan próbáltam olvasni a nyomokból, de az avar érintetlen volt. Se egy gally, se egy levél. Profi munkát végzett, akárki is tette. Ne gondold, hogy fatolvajok, nem. Ők nem ennyire profik.

És így történt, hogy a Ferilaci utáni nyomozás során kezdtem kapiskálni, hogyan működik az ösvény. Hét körkörös részre osztja az erdőt. Bár úgy hiszed, egyenesen visz át a fák között, föl a kilátóhoz, esetleg itt-ott kanyarog, de nem. Valójában szédítő köröket ír le. Azt is megtudtam, hogy ez nem volt mindig így. A tervezők tényleg viszonylag egyenesre, fák között tekergőre építették, csak hogy egy idő után önálló életre kelt. Egyik helyen bokor nőtt az útba, a másik helyen kidőlt egy fa. Kerülők, kényszerkitérők születtek. Látszólag véletlenszerűen. Ám korántsem volt így. A tanösvény meg akarta mutatni, igazából meg akarta mutatni, miből is áll. Nem holmi ismerkedés a fák-

kal, az aljnövényzettel, pár madárral, a szarvasokkal. Nem. Ennél többről lett szó, amikor az ösvény létrehozta saját magát. Mint egy öntudatra ébredő robot. Nagy kérdés, hogy mi volt először: az erdő vagy az ösvény. Valószínű, hogy egyszerre születtek. Először a vadcsapások alakították összefüggő ösvénnyé, amit egy-egy újabb csorda elágazásokkal egészített ki. Vaddisznók, egész kondák jöttek le egy télen a kórház közelében lévő mocsárhoz, ami sohasem fagy be igazán. Medve a szeméttárolókhoz. Mindegyik segített alakítani, igazítani az ösvényen. Az ösvény szerteágazóan fonta át a kórház fölötti hegyet. Azután emberek jöttek, és önkényesen meghatározták a tanösvény útját. Az ösvény azonban nem szűnt meg. Fejlődni kezdett, a saját szabályai szerint. Egy részét átengedte az embereknek, de azután fokozatosan visszalopta azt, ami mindig is az övé volt.

Ferilacit a kilátótól nem messze találtam meg. Nem emlékezett rá, hogy került ide. Kicsit megváltozott, úgyhogy néha felmerül bennem, hogy nem is Ferilaci az, hanem valaki más. De úgy vagyok vele, hogy mindegy, ki ő, a lényeg, hogy nem néz hülyének. Márpedig aki egy fával beszélget, az sokak szerint nem normális. Ti mit gondoltok?

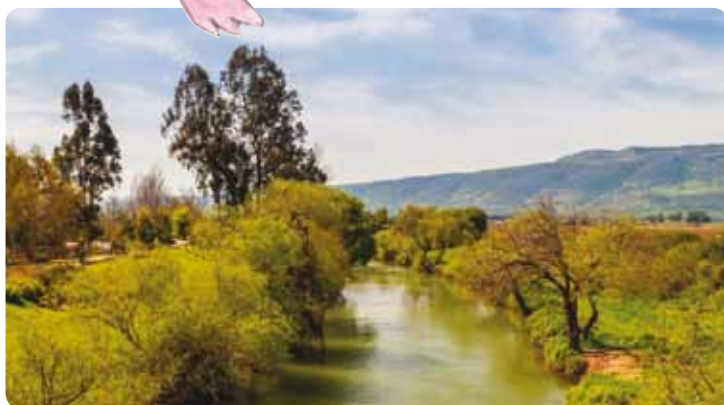
❖ KÓSZABÓCSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

IZRAEL

Shalom!
Békét!

1948-ban az ókori zsidó királyságok területén, a Földközi-tenger keleti partjainál alapították Izrael Államot, amely azóta is folyamatosan háborúban áll a szomszédaival. Zsidók, arabok, örmények, keresztények lakják. Kószabócsával ide látogatunk.

Az üledékes kőzetekből és röghegyekből álló domborzatot a 251 km hosszú Jordán folyó tagolja, amely átszeli a Genezáreti-tavat, és földünk legmélyebb szárazföldi részén a nagyon sós Holt-tengerbe torkollik.

Költözéskor legalább 500 millió vándormadár repül át Izraelbe, ahol több fa van, mint 100 évvel ezelőtt. Citrusfélék, olajfaültetvények tarkítják a sivatagi növényzetet. A száraz Negev-sivatag vízesebb területein pisztácia- és datolyafa nő.

Lepkék, madárfélék, de pelikánok is élnek itt, csúszómászók, denevérek és cickányok vagy a nagyon agresszív kánaán kutya társaságában. Sok a védett állat, így a tek-

nősök is, akiknek tojásait a tengerparton, mesterséges körülmények között kikeltik, majd a kicsinyeket visszaeresztik a tengerbe. Itt található a világ első víz alatti múzeuma, a Caesarea.

A zsidóság szent városa Jeruzsálem, a főváros. Óvárosában zarándokok tömege keresi fel a tíztonnás kövekből épült Siratófalat, melyet nők és férfiak külön látogathatnak, szigorúan csak fedett fővel. A közelben mindig dalol valaki, egy rabbi vagy diákok. A leggyakoribb izraeli utcanév a „Házait”, azaz olíva. Az Olajfák hegye a világ legrégebbi, ma is használt temetője.

A legvidámabb zsidó ünnep a Purim, ekkor Ámán-táskát, Pészahkor, a tavasz ünnepén kovásztalan kenyeret esznek. Hanuka idején fényeket gyújtanak, és fánkot esznek. Az ünnep 8 napja alatt Izraelben 24 millió fánkot fogyasztanak el. A Soá ünnepe a zsidók második világháborúban történt üldöztetésére emlékeztet. A szombat szabadnap.

alef-א (bika) - 1
 bét-ב (ház) - 2
 gimel-ג (teve) - 3
 dalet-ד (ajtó) - 4

Izrael hivatalos nyelve a zsidó, vagyis a héber, amely holt nyelvből vált élővé, egyetlenként a világon.

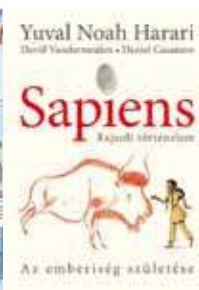
A 22 betűből álló mássalhangzóírási ábécéhez kiegészítő jelet és pontot használnak. Az ábécé első betűje az alef, akárcsak a szír és arab írásban.

A zsidók isteni parancsot követve kóserül étkeznek, például a tejes és húsos ételeket nem keverik, külön edényekben főzik. A nagykállói rabbi a Szól a kakas már szatmári-erdélyi népdalt egészítette ki, azóta a világ minden táján éneklük a rabbik.

Izraelben találták fel a pen-drive-ot, az adathordozó tárceruzát.

Magyarországon is élnek jiddisül, azaz zsidó nyelven beszélők, például Nádasdy Ádám költő. Kányádi Sándor Volt egyszer egy kis zsidó címmel fordított az erdélyi jiddis népköltészetből, a Gryllus-fivérek megzenésítésében hallhatjátok.

Hallgassatok klezmer zenét, és ismerkedjete a zsidósággal, elolvasva Igaz Dóra Egy fiú a csapatból vagy Tamar Meir Tirelli fagyaltatózója című könyveit. Aki zsidó népmesékre kíváncsi, lapozza fel Bajzáth Mária A rabbi és az oroszlan című válogatását. Yuval Noah Harari zsidó szerző képregényben mesél nektek az emberiség történetéről.

Mit jelent a rabbi? A környezeteken vannak-e nyomai a zsidó kultúrának? Melyek azok?

Összeállította: BERKI TÍMEA

❖ ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

KOLOSTOROK, MONOSTOROK

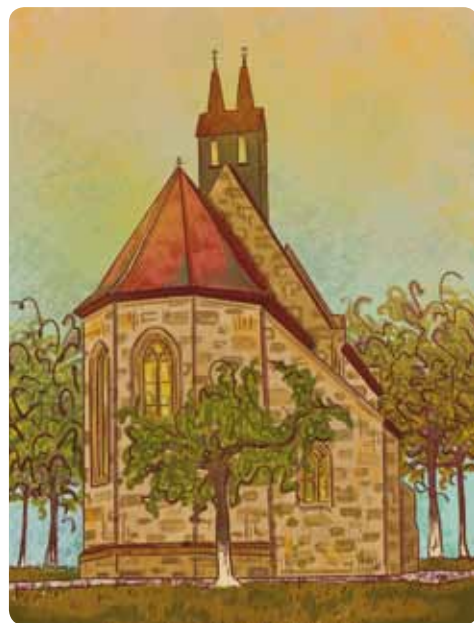
A keresztény hit erdélyi elterjedése az Árpád-házi királyok érdeme. Az első szerzetesrendek ekkor telepdednek meg Erdélyben. Legkorábbi kolostoraik és templomaik romjai, ásatáskor felbukkanó régészeti leletei ma is megcsodálhatók.

Ím, milyen szerzetesrendek lakták ezeket a helyeket!

▲▲▲
Szent Benedek

Kolozsmonostoron a Szent Benedekről elnevezett bencések alapítottak apátságot. A földvár-ra épült kolostorból csak a gótikus szentély és sekrestye áll ma is. A XVI. században a bencés rend megszűnt, a reformáció után a monostort a katolikus hitet szolgáló jezsuita rend használta, de fejedelmi központ és magtár is volt. A XIX. században plébánia-templom lett. A világháborúk után a görög-katolikus, később az ortodox egyház használta. Későn kapta újra vissza a római-katolikus egyház. A felújított templom Europa Nostradíjas műemlék, európai szinten értékeli helyreállítását. Ma Kálvária-templomként ismerik, a róla elnevezett Monostori negyed tömbházai veszik körül, mellette villamossín kanyarog.

▲▲▲
Kálvária-templom,
Kolozsvár

▲▲▲
Ciszterci apátság, Kerc

A francia cisztercita szerzeteseket II. Géza király hívta meg Magyarországra. Legnagyobb pártfogójuk III. Béla király, Erdélybe Imre király telepítette őket. Az Olt partján, Kercen építik fel ciszterci apátságukat. Tatárok, törökök, havasalföldiek pusztították. A templomot később a szász evangélikusok használták. A kolostor romjai közül a régi háromhajós templom homlokzatának rozsaablaka, rozettája, és a később épült torony dacol az idővel. Árnyékukban érezhetjük a szerzetesi élet hangulatát, és a kódexmásoló műhelyre emlékezhetünk, ahol mindennapos foglalkozás volt az írás-másolás.

A tatárjárás után IV. Béla király engedélyével épült az ákosi monostor és templom Szatmár megye déli részén, a Kraszna völgyében. A gótikus stílus legjelentősebb emléke. Az ákosiak korán áttértek a református hitre, a templomot ma a református közösség használja. A háromhajós templom külső fala vakolatlan, vörös színe uralja a tájat. Orgonáját Debrecenben készítették. A nemrég felújított gyönyörű műemlék-templom honlapja 3D-s virtuális látogatást kínál.

Ákosi templom

Csíksomlyói kegytemplom és kolostor

A Szent Ferenc oltár

A katolikus egyházzal szembeszálló eretnekek ellen küzdő domonkos szerzetesek Szebenben és Besztercén alapították rendházaikat. A szegényeket felkaroló, szerény körülmények között élő ferencesek, assisi Szent Ferenc követői először Szászvárosban, Marosvásárhelyen, majd Csíksomlyón és Tövisen telepedtek meg, a magyar szentek kultuszát ápolták.

Írjátok meg, környéketeken milyen szerzetesrendek éltek vagy élnek még, és azt is, hogy milyen jeles ünnepek kapcsolódnak templomaikhoz! Jártatok-e arra?

Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén tiétek lehet a jutalomként kisorsolt Mesés Székelyföld-sorozat 5 kötetének egyike.

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL SZITÁK, ROSTÁK

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A malomból kikerült őrleményt a háztartásban a középkortól a 20. századig egyformán osztották el. Kézi szitaláshoz ritkább (gyér szita, kenyérszita) és sűrűbb szövetű (gyakorszita, selyemszita, fátýolszita stb.) szitát használtak. A köves malmokban (szárazmalom, vízimalom) egy méretre őrlték a gabonát. Őrlés után ott-hon az egész őrleményt átszitálták a ritkább szitán. Ezen fennmaradt a korpa, áthullott a liszt. Búza esetében főzéshez ezt a lisztet használták. Réteshez, kalácshoz sűrű szitával szitáltak egy sütéshez elegendő, finomabb lisztet.

A kézi szitalást, rostálást az asszonyok végezték.

◆ A múzeum gyűjteménye
◆ sok rostát őriz, ezeket
disznóbőrből lyuggatták.
Egyik különösképpen szép,
igényes díszítésű, ehhez ha-
sonló díszítményekkel a fa-
ragott szuszékokon, ácsolt
bútordarabokon találkozunk.

Üzenetet hordozó, ősi jelképek ezek, amelyek hiedelem- és hitvilágunkból táplálkoznak. Rokont-hatjuk, visszavihetjük egészen a sámándobokig ezeket a díszítményeket, jelképeket.

▲▲▲
A sziták és rosták fakávéval készültek. A fátýolszita készítéséhez lószórt használtak. A lószőr milyensége döntő módon határozta meg a belőle készült szita minőségét. Keresztúrszék nevét 1332-ben a pápai tizedjegyzék említi először. Központja Keresztúr volt, melyet lófarokszőrből fátýolszitát készítő lakóiról Szitáskeresztúrnak is neveztek.

◆ A szitákat, rostákat vásárban árulták. A sűrűbb szövésűeket gyakran
◆ javították. Ezt a munkát a vándorszitás végezte, aki a régi kávéat meg-
bontotta és a szövetet kicserélte. Házilag is próbáltak rajta segíteni rávarrott, vagy a szőrszitára csirizzel ráragasztott vászondarabkával. Ilyen javított példányokat is őriz a csernátoni gyűjtemény.

Rosta, szita segítségével elődeink szerelmi jóslásokat is végeztek, így például a felfüggesztett rosta forgásából arra következtettek, hogy hány év múlva megy férjhez a ház leánya.

MESÉL A SZÓ

Nyelvet éppúgy nem lehet újíttani, akár a fát.
Csak nyesni lehet, fattyazni, mívelni.
Oly mélyre bocsátja gyökereit, oly ősi életet él,
hogy rajta az embernek csak alakító hatalma van.
(Illyés Gyula)

Lubickoljunk tengernyi rokon értelmű szavunkban. Míg a kicsik a Szivárványt lapozgatják, betűzgetik, silabizálják, olvasgatják, ti a Napsugárt át-, el-, végig-, ki-olvassátok, vagy csak átfutjátok, átnézitek, **böngészitek**, **tallóztok** benne.

A **tallóz** ige, akárcsak a szeptemberben bemutatott **böngész**, ma azt jelenti: beleolvas, keresgél, válogat az olvasnivalóban.

De rokon e két szavunk eredeti értelme is, mindkettő őseink gondos szorgalmára vall: a böngésző megkeresett minden szem ágon maradt gyümölcsöt, a **tallózó** a tarlón elejtett kalászokat gyűjtötte össze, azaz **tarlózott**. A tarló r-je a könnyebb ejtésért hasonult az l-hez, s lett belőle **talló**.

Hát a **tarló** honnan ered? A kopasz jelentésű **tar** szóból. Aratás után a mező üresen kopaszló,

tarló. A kegyetlen **tarvágás** azt jelenti, hogy az egész erdőt kivágják, **letarolják**.

Levágva népünk ezrei,
Halomba, mint kereszt,
Hogy sírva tallóz, aki él:
Király, te tetted ezt!

Arany János A walesi bárdok című balladájában a csatatér mint sivár tarló jelenik meg, ahol elhullt kalász helyett hősök holttestét keresi a sírva **tallózó**.

A Toldi szerelme című elbeszélő költemény első soraiban pedig ez áll:

Szomorú tallóján ősi hírnevének,
Hej! csak úgy böngész már valamit – mesének.

Arany János úgy érzi, hogy népének dicső történelme már csak kifosztott tarló, melyen üggyel-bajjal keresgél, böngész mesélnivalót.

SZÓLJ, SZÁM!

- Írjátok a **tarol** igével egy-egy mondatot az **erdő-mező**, a **sport** és a **film** világából.
- Ómagyar szavak a XXI. században. A **böngésző** a számítógépek, a **tallózó** a tömegközlekedés világába költözött. Mivel foglalkozik a tévéadók, az újságok **Tallózó** című rovata?
- Húzzátok alá az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit, és írjátok le kijavítva a mondatokat.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Kóstoltál hamuba sült pogácsát?
Kettő kívánságod teljesült.
A helyiség központjában templom áll.
Nem késett el, időben megérkezett.
A bátyám egy fejjel magasabb tőlem.
Csipkerózsika sok örömet okozott
öreg szüleinek!

Kedves Nyelvőr vitézek, az idén is várjuk az egyéni és csoportos megfélemléseket papíron vagy elektronikus levélben! Szorgalmatokat havonta 2-3 díjjal, tanév végén 3 Szólj, szám-nagydíjjal (a képen látható mesés-könyvvel) és 30 Nyelvőr-díjjal jutalmazzuk.

A negyedikesek minden helyes válasszal pontot gyűjtenek az országos Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedőre.

♀ SZÓ- MÓKA

Az undok kismalac csomagot cipel. Szembe jön vele egy ember:

– Elnézést, ez a Deák Ferenc utca?

– Nem, ez az én cuccom!

– Miért beteg a kispárna?

– Mert huzatot kapott.

– Miről lehet felismerni a kezdő tűzoltót?

– Elég könnyen!

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA

REPTÉRI TUDÓSÍTÁS

Idén **UNIPAN HELGA** a vendégem, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Az őszi erdő elhullatja leveleit, ám bogyói sokáig világítanak még tarágai közt. Így ragyognak a kökénybokor kék fényű gömblámpásai is. Ők irányítják a madarak röptét, ahogyan a „kökényfalvi repülőtéren” köröznek, le- és felszállnak. A süvöltő pár épp most érkezett, a hím lábán ékeskedő gyűrű mutatja: madarászok figyelik őket.

A fogadóbizottság cinkékből áll. A szürkés-feketés fenyőcinke, a türkiz-sapkás kékcinke, a hosszú farktollas, barnahátú őszapó, a fölfészült frufrut hordó búbos cinege esőben, fagyban, napsütésben is kitart mellettünk, hosszú utazásra nem használja a bogyólámpás repteret.

Ők fogadják a telelni érkezett sárgasávós, aprótestű csízt. A fehérhasú barátcinke kipletykálja a látogatót a zöldhátú, sárgahasú, feketében játszó széncinkének. Alattuk riadtan pislog a füles kuvik. Nagyon szeretné hallani, miről cseveg a két huncut cinke, de indulnia kell a napsütötte dél felé, már így is késésben van.

A bokor legfelső ágán kuporgó, fahéjbarna ökörszem rovar után les a gomolygó őszi ködben. Nem szeretné bevallani, hogy őt is érdeklik a telelni érkezett csízáról szóló legújabb pletykák. Hiszen ő is itt lakik, semmerre sem kóborol, kíváncsi rá, mi történik a világot látott kis csízzel.

Egyedül a piros-fehér-sárgával elegánsan csíkozott, drapp tollköpenybe bújt csonttollú mereng békésen a kuvik mellett, az alsó ágon. Jól belakmározott egyik kedvenc csemegéjéből, a fagyöngy áttetsző-fehér bogyójából. Tiszta szerencse, hogy a leveleket nem csipkedi le. Ha begyűjtjük, finom értisztító, szíverősítő tea készül belőle. Jólesik majd az esős ablak előtt szürcsölgetni!

▼▼▼
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Miről kapta nevét a búbos cinke?

Válaszolatok szorgalmasan Kiskópé kérdéseire.

Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a megfejtést. Havonta 2-3 kisebb, év végén 3 nagydíjat sorsolunk ki: ezt a szépen illusztrált madaras verseskönyvet.

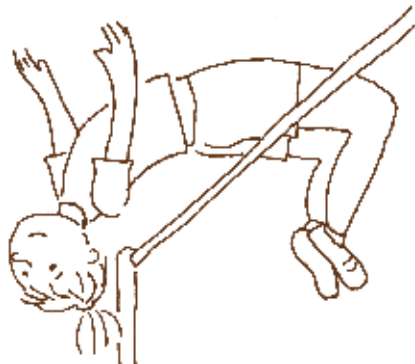
**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

◆ ILYEN A SPORT VALAMI AZ ATLÉTIKÁRÓL

BÁLINT JULIANNA rovata

Az atlétika az olimpiai játékok fő sportága, ide tartozik a futás, az ugrás, a dobás, a gyaloglás és az összetett többpróba. A görög athlon szóból ered, ami díjért folyó harcot jelent. Versenyeiken a görögök a harchoz szükséges erőt, rugalmasságot, fürgeséget mérték össze. Európában az első nyilvános atlétikai versenyt 1850-ben rendezték, az angliai Oxfordban.

De a verseny nem érdekes, ha nem elég nehéz. Így alakultak ki olyan atlétikai próbák, mint a rúdugrás, ahol az egyre magasabbra helyezett lécz fölött kell átröpülni, ahogy Sári is teszi. A gátfutásban kis, kerítés-formájú akadályokat kell átugrani, a pályán vizesárok is nehezíti a futók dolgát. A súlylökő férfiak 7, a nők 4 kilós fémgolyót löknek messzire egy 2 méteres átmérőjű körből. A gerelyhajítók nekifutásból 2-2,5 méter hosszú, vashegyű rudat dobnak el. Gyuri épp azzal gyakorol.

A nehézség adódhat a próba hosszából is. A maratoni próbán 42 kilométernyi távot kell lefutni. Az első maratoni futó az a görög hírnök volt, aki időszámításunk előtt 490-ben a marathóni harctérről Athénba szaladt, hogy megvigye a perzsák ellen aratott győzelem hírért. Napjaink olimpiai maratoni próbájának hossza 42,195 km. Ez a London és Windsor angol városok közötti távolságnak felel meg.

Egyesek szeretik megmutatni, hogy több értelemben is elképesztő teljesítményre képesek. Innen valók a többpróbák. Itt a versenyzők sok téren összemérik rátermettségüket. Az atlétikai többpróbák a hétpróba (100 m gátfutás, magasugrás, súlylökés, 200 m síkfutás, távolugrás, gerelyhajítás, 800 m síkfutás), illetve a tízpróba (100 m síkfutás, távolugrás, súlylökés, magasugrás, 400 m síkfutás, 110 m gátfutás, diszkoszvetés, rúdugrás, gerelyhajítás, 1500 m síkfutás). Ezek után egészen más jelentést nyer az, ha valaki hétpróbas gazember!

A HÓNAP KÉRDÉSE

„A legnagyobb titok az akaraterő.”

A nagy igazság a háromszoros olimpiai, és tízszeres világbajnok magyar öttusázó gondolata. Ki ő?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Sportoljatok velünk! A Napsugár Öttusa Bajnokság nevezési feltétele: rovatunk kérdéseire beküldött 3 válasz. Nevezési határidő: 2023. január 31. A részleteket megtaláljátok honlapunkon: <https://www.napsugar.ro/napsugar-ottusa-bajnoksag-2/>

MÜLLER KATI rajzai

❖ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

ÓKOR. EGYIPTOM

5000 évvel ezelőtt Afrika északkeleti részén az egyiptomiak már aprólékos, színes képeket festettek istenekről és uralkodókról. Legfontosabb alkotásaik a temetkezéssel és a vallással kapcsolatosak voltak.

Szigorú művészeti szabályaik egyike a legnagyobb felület törvénye volt. A fejet, a felső testet derékig, a karokat, a lábakat és a lábfejet oldalról ábrázolták. A szemet, a szemöldököt, a vállakat elől nézetben, a csípőt elfordítva festették meg. Az ember arányait eszményítve rajzolták és négyzetráccsal előrajzolták a körvonalakat.

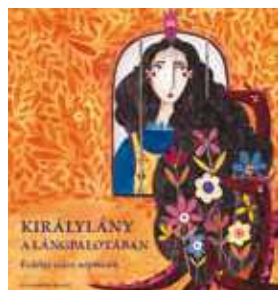
Isteneiket sokszor állat képében festették le. A Szfinx oroszlántestű, emberfejű szobor, Anubisz kutyafejű, embertestű alvilági isten, Hórusz pedig sólyomfejű. Az ókori egyiptomiak műalkotásokon mutatták be isteneiknek, hogyan élnek az emberek. Ezt egyedi írásjelekkel, hieroglifákkal is elmesélték.

▲▲▲▲▲ MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Mintázz agyagból, gyurmából Szfinxet, vagy rajzolj, ha azt jobban szereted.

Rajzolj történetet egyiptomi stílusban. Mit csinálsz reggel, mielőtt beérsz az iskolába? Figyelj a legnagyobb felület törvényére!

Készíts, alkoss saját hieroglif ábécét!

A munkáikat beküldők havonta kisebb könyvajándékhoz jutnak. Év végén a Gutenberg Kiadó szép meséskönyvét sorsolom ki.

RAJZFILMAJÁNLÓ:

A Művészet Története Gyerekeknek - 2. Az Ókori Egyiptom
<https://www.youtube.com/watch?v=0coxJLmDU4>

Keresztrejtvények, skandik, rajzos, tréfás feladatok, viccek – két Napsugár-oldalnyi birodalmamban ezekből a kincsekből válogathatsz. Könyvjutalomra a túloldalon levő pályázati rejtvény megfejtésével lehet szert tenni.
A Rejtvénykirály

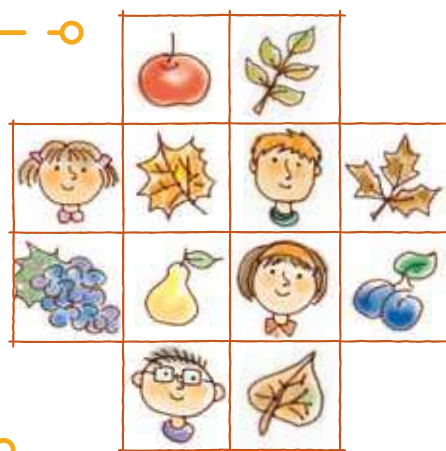
❖ TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találd.

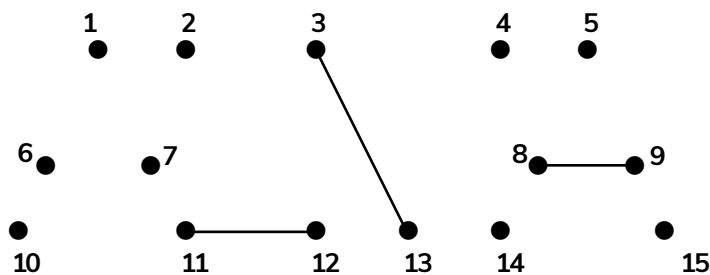
1

Oszd négy egyenlő részre a rácsot úgy, hogy mindegyikben legyen egy arc, egy gyümölcs, illetve egy őszi falevél.

2

Kösd össze azokat a pontpárokat, amelyek mellett gyümölcs nevét találd. Mi rajzolódik ki?

1-2 – padlizsán
1-10 – som
1-11 – mangó
2-3 – zeller
6-7 – füge

2-11 – ananász
3-12 – kivi
3-4 – csicsóka
4-5 – brokkoli

4-13 – egres
4-14 – pomelo
5-14 – birs
5-15 – ribizli

3

Egészítsd ki a rajzos közmondást:
Egyik ..., másik ...

NEVESS VELEM!

– Doktor úr, tudna valami mozgást javasolni, amitől lefogyok?

– Persze. Forgassa a fejét jobbról balra, majd balról jobbra többször egymás után.

– Rendben. És mikor végezzem ezt a gyakorlatot?

– Valahányszor édességgel kínálják.

– Igen, lehet nálunk kapni terepszínű ruhát, de most épp nem találjuk.

– Mi a szél?

– Olyan levegő, aminek sürgős dolga van.

Két szőlőszem megy a vasúti síneken. Azt mondja az egyik:

– Majd én szólok, ha jön a vonat.

Kis idő múlva:

– Must!

– Peti, ebben a dobozban az este még 2 szelet csoki volt, most meg csak egy. Meg tudod ezt magyarázni?!

– Igen: este sötét volt, és a másikat nem vettem észre.

– Tudod, mi a különbség a feleségem és a víz között?

– Na, mi?

– Hát az, hogy a víz csak víz, de a feleségem Boris!

4

Sudoku. Írd be az 1, 2, 3, 4 számokat a hálóba úgy, hogy mindenik csak egyszer forduljon elő egy-egy sorban, oszlopban, illetve a négy, különböző színű négyzetben egyaránt.

3	2	1	4
2	4	3	1

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

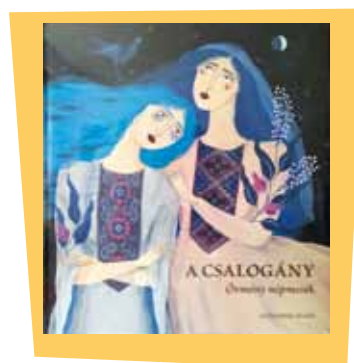
A megfejtés	J	Élénkítő ital	Hatalmában tartó Sodor a közepén!	U
Régi történelmi időszak				
Fából készült tárolóeszköz				
T				Szántó eszköz
Messze			Eleinte óvatos!	A nap közepe!
Folyadék			Női név	Eléri a csúcspontját
Liter		Fej közepe!	Névelő Becézett Erika	Kérdőszó Igaz Dóra monogr.
Fát beolt				
Induló eső				
Nem érkezik idejében				Zorro Hideg évszaktól való
R			Becézett Etelka ÁTS	
Monda		Q!	Orvosnál mondjuk Arany János	Éééé! A nagy varázsló
A végén írd!				
Z				En!
Zörög a vonat	Z			

Mit mond a levél a barátnőjének?
A rejtvény megfejtéséből kiderül.

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI!

A következő hónap 15-éig küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a rejtvénypályázat megfejtését.
Havonta 5 kisebb, év végén 5 nagydíjat sorsolunk ki. Íme:

VAJNÁR ILONA rejtvénye

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

A tavalyi tanévben indult sakkrovatunk eddigi anyagát honlapunkon találod:

<https://www.napsugar.ro/kiadvanyaink/archivum/>

II. Nyitás

- A sakkjátszma 3 részre osztható: megnyitás, középjáték és végjáték.
- A játszmát mindig a világos kezdi.
- Nyitáskor a gyalog kettőt léphet, így beléphet a centrumba.

1.

Karikázd be a mellékelt sakktáblán azokat a tiszteket, amelyeknek utat nyit a kilépett gyalog! Írd a vonalra az összértéküket! Segít a melléklet is!

.....

2.

Fontos, hogy a tisztekkel ne fejlődjünk (lépjünk) saját gyalogunk elé! Színezd pirosra azokat a mezőket, ahova nem javasolt lépni a bekari-kázott tisztekkel!

3.

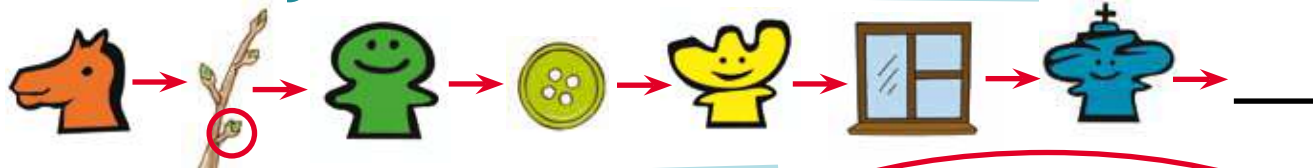
Figyeld meg a sakktáblát! Ha a sötét következik, karikázd be, melyik gyaloggal tudsz biztonságosan belépni a centrumba!

4.

Ajánlott a huszárokkal is a tábla közepe felé fejlődni. Rajzolj X-et oda, ahova a 2 sereg huszáraival lépnél!

5.

Írd a vonalra, milyen szó kerülhet a szólánc végére!

6.

A Sakkpalota melléklet alapján:
a) Számold ki a 3-as soron levő báruk összértékét! Írd le!

b) Határozd meg azokat a mezőket, amelyekben megtalálod a mondatokban színessel írt szavak másik jelentését!

Pisti a nyitáskor a gyalogért **nyúl**.
Ez a **nap** a családi sakkozásról szól.

A barátom sakkban is jó **fej**.
Rozsdabarna és bíborvörös **levél** hullt a sakktáblámra.

Sakk-falat

Sakkal kapcsolatos
érdekeségekről

honlapunkon olvashatsz:

<https://www.napsugar.ro/sakk-falat>

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találod, kivéve a 6. b-t, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

❖ TI KÜLDTÉTEK

Nedves, szürke puttonyával
Menetel az őszi,
Egérszínű felhőivel
Hozza a rossz időt.

A túlevelű most is zölden virít,
Az erdő többi része rá nagyon irigy.
Másnap reggel deres lett a táj,
Ami a sütőtöknek nagyon is jól áll.

Molnár Anna,
Marosvásárhely

Az őszi rajzok
Zilahon, a S. Bărnuțiu Iskolában,
Tóth Enikő osztályában készültek

Két remek, őszi kézimunkaötlet:
a kecses balerinának, a vicces
erdei manónak is jól állnak a
színes levél-kiegészítők.

Beküldte **Kővári Renáta** osztálya
Tekerőpatakról, illetve **Forró Viola tanítónő**
a **sepsiszentgyörgyi**
Mikes Kelemen Líceumból.

Tanulni kell. A cifra fákat.
Sárga, barna, tarka ágak.

Tanulni kell. Az őszi szellőt.
Lenyugvó napot, báránfelhőt.

Tanulni kell. A virágokat.
Tiszta eget, ábrándokat.

Vajda Eszter,
Csíkszereda

Bolondos város, furcsa város,
Bolondosak az emberek.
Jaj! Te vicces város,
Miért imádnak a gyerekek!?

Állandóan futnak benned,
Mit tegyek, hogy szeressenek?
Én fussak vagy írjak?
A könyvekkel lefoglalnák magukat?

Írtam is pár kötetet,
Azt mondták, tetszett!
Írtam tovább és tovább,
S költő leszek talán inkább!

Mihály Hanna, Lövete

Minden hónapban szeretettel vártuk az új lapokat. Kíváncsi-
an lapoztunk, s lestük, hogy ott vannak-e saját rajzaink, ké-
zimunkáink. Gyönyörködtünk a rajzokban, szívesen olvastuk
el, és tanultuk meg a verseket.

Ezek a rajzok a templomszentelés alkalmából készültek.

Szeretettel a **magyarlapádi** tavalyi III.,
IV. osztály és **Szilágyi-Székely Melinda**
tanító néni

KÓSZABÓCSA

postát bont

Sziasztok!

Esővel, sárral, napsütéssel csendesen csúszunk befelé az őszbe. Megüljük az 1848–49-es és 1956-os forradalom és szabadságharc boldog-szomorú évfordulóit, hó végén Luther Mártonra emlékezve a reformáció napját ünnepeljük. Írjátok meg nekem, ti hogyan és mit ünnepeltek októberben!

A múlt tanévben közös olvasásainkhoz Bálint Tibor írásaiból is válogattunk, többek közt a Napsugár kiadványaiból. Gyermeknapon ellátogattunk az író kolozsvári emlékházához.

Sok szeretettel, köszönettel, **Réti Ágnes, Sacaci-Szatmári Anna, Tănase Imola, Czirmay Júlia** dési tanítók

Hálásak vagyunk az ajándékokért, melyeket a bélyeggyűjtésért kaptunk. Köszönöm, köszönjük a Napsugár kiadványait jómagam és diákjaim nevében.

Molnár Erika tanítónő Marosvásárhelyről,
a 7-es Számú Általános Iskolából

Sűrű volt az elmúlt tanév, de mindig örömet hoztál nekünk. Sokat forgattuk lapjaidat, versenyekre készültünk a segítségeddel, fejlődtünk a meséidet, verseidet, rejtvényeidet olvasva. Izgatóan és kíváncsian várjuk az új tanév lapszámait. Szeretettel, **Halász Mónika** és a **belényesi** kisiskolások

OLVASS, ÉS KÜLDJ RAJZOT RÓLA!

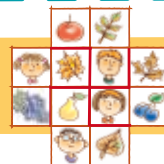
Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu Iskolában **Gábor Lizetta** tanítványai Osvát Erzsébet A Három cimborá című versét olvasták, illusztrálták.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

2. ALMA; **3.** Egyik kutya, másik eb: egyik sem különb a másiktól.

1.

3	2	1	4
4	1	2	3
1	3	4	2
2	4	3	1

4.

CSÍKSOMLYÓ

A sakkeladványok megfejtései:

1. Világos futó F1, világos vezér D1, összértékük $3+9=12$; **2.** d3, f3; **3.** E7; **4.** C6, F6, C3, F3; **5.** Lyuk; **6. a.** $1+1+1+3+9+3+3=21$.

Minden hónapban vágjátok ki, és ragasszátok az osztálygyűjtőlapjára a bélyeget. Áprilisban küldjétek el a névsorral és tanítótok nevével együtt. Értékes jutalmat nyertek vele.

A tavalyi tanév legszebb Napsugár-bélyeggyűjteményeiből válogattunk.

▶ Gyergyószentmiklós,
▶ Vaskertes Iskola,
▶ Elekes Csilla osztálya

▶ Sáromberke,
▶ Marton Margit
▶ osztálya

▶ Csíkszereda, Petőfi Sándor Iskola,
▶ Bakó Irén osztálya

▶ Marosvásárhely,
▶ Bolyai Farkas
▶ Elméleti Líceum,
▶ Fülöp Izabella Tünde
▶ osztálya

▶ Tekerőpatak,
▶ Bíró Annamária osztálya

▶ Búzásbesenyő,
▶ Kelemen Júlia osztálya

▶ Csíkszentdomokos,
▶ Madaras Csilla osztálya

▶ Arad, Viszhányó Aranka osztálya

▶ Vámosgálfalva,
▶ Pataki Enikő osztálya

◆ NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink rajzaiból képeslap-sorozatot indítottunk. A következő tanévben is küldünk belőlük azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

MARK TWAIN: TOM SAWYER KALANDJAI

2. rész

Rajzolta: VASS JÓZSEF, rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Vasárnap Tom csúfosan kimosdatva, ünneplőben vasárnapi iskolába ment. A szombaton szerzett kincseivel tíz szorgalmi cédulát vásárolt. Az igazgató úr új, bőrkötéses Bibliát adott értük. Sajnos kérdéseket is feltett. Kiderült, hogy cédulák ide vagy oda, Tom képtelen válaszolni. A templomban hiába beszélt szépen a tiszteletes, mert Tom nagy szarvasbogarat engedett el, egy pudlikutya játszott vele. Mindenki pukkadozott a nevetéstől. Tom csak azt sajnálta, hogy a kutya az ülepére ragadt bogárral kirohant a templomból. Hétfőn reggel Tom fájó fogára hivatkozva megpróbálta megúszni az iskolát. Polly néni átlátott a szitán. A fogat kihúzta.

A foghíjas Tom hegyes köpéseinek csodájára jártak aznap az iskolában. Iskolába menet még Huckleberry Finn-el, a város csavargójának fiával is találkozott. Kihúzott fogát egy korai bodobácsra cserélte. Emiatt elkésett. A tanító vesszővel elfenekelte, majd a lányok közé ültette. Becky Thatcher, az új kislány mellé. Tom barackot ajándékozott neki. Házat és embert rajzolt a palatáblájára. Később azt írta rá: SZERETLEK. Ekkor a tanító fülénél fogva felemelte, és visszaültette a fiúk közé. Tom elővette a bodobácsot és a padon terelgette. Padtársával, Joe Harperrel nagyon hamar összevesztek rajta. Ráadásul a rendbontásért a tanítótól is kikaptak.

O
ABCDEFGH
O

87654321

87654321

abcdefgh

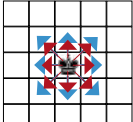
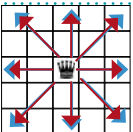
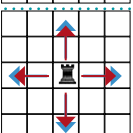
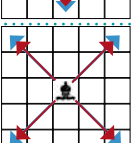
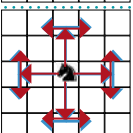
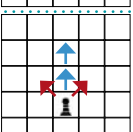
Figyeld meg, milyen színűek a sakkbábuk a lenti táblázatban, és színezd a fentieket is hasonlóra!

SAKK-KISOKOS

A karton tetején található két kis körbe fűzz fonalat, és akaszd tanulóhelyed fölé a Sakkpalota-mellékletet.

Feladataink gyakran kapcsolódnak majd az itt található rajzokhoz.

Sakkpalota lakói	Versenybábuk	Lépési és ütési irány	Egyszerűsített bábuk	A bábuk pontértéke
 KIRÁLY				★
 VEZÉR				9
 BÁSTYA				5
 FUTÓ				3
 HUSZÁR				3
 GYALOG				1